

ያስተማሪና የተማሪ ግዴታ

ምስጋና ሁሉ በተከበረው መጽሐፉ

(يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ تَرَجَّاتٍ وَاللَّهُ بِمَا نَعْمَلُونَ خَبِيرٌ)

ለአለው ለዓለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው። ትርጉሙም (አላህ ከናንተ እነዚያን ያመኑትንና እነዚያንም ዕውቀትን የተሰጡትን በደረጃዎች ከፍ ያደርጋል። አላህም በምትሰሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው።) ማለት ነው።

ብቸኛ ከሆነው ለሱም አጋሪ ከሌለው አላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ። እንዲሁም ነብያችን ሰይዲና ሙሐመድም የሱ ባሪያና መልእክተኛ በመሆናቸውም እመስክራለሁ። ጌታዬ ሆይ! በርሳቸው፣ በቤተሰቦቻቸው፣ በባልደረቦቻቸውና አስከ እለተ ቂያማም ድረስ በመልካም ምግባር በተከተሏቸው ምእምናን እዝነትህን፣ ሰላምህንና በረከትህን አውርድ።

ከዚህም በመቀጠል፡

እኛ በአሁኑ ወቅት ለአድሱ የትምህርት ዓመት እየተቃረብን እንገኛለን። ይህ አድሱ የትምህርት ዓመት የታታሪነት፣ የጥረትና ለመላ ልጆቻችን የስኬት ዓመት እንድሆን አላህ (ዐ.ወ.)ን እንለምናለን። የእስልምና እምነት ለእውቀት በተለየ መልኩ ቅድሚያ እንዲሁም ከፍተኛ ትኩረት የሚሰጥ መሆኑ የሚታወቅ ጉዳይ ነው። እውቀት የልቦች ሕይወትና የዓይኖች ብርሃን ሲሆን ባለቤቱን በዚህችም ዓለም ሆነ በመጭው ዓለም ወደ ምርጫ ቦታና ወደከፍተኛ ደረጃ ያደርሳል። በእውቀት ዝምድና ይቀጠላል፣ እርም ነገሮች ከተፈቀዱት ነገሮች ይለያሉ፣ በሱም አላህ (ሱ.ወ.) ሰዎችን ከፍ አድርጎ የበጎ ተግባር መሪና ሰዎች የሚከተሏቸው አርአያዎች ያደርጋቸዋል። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ.

ትርጉሙም (እነዚያ የሚያውቁና እነዚያ የማያውቁ ይስተካከላሉን?)» በላቸው።) ማለት ነው። እስልምና ለአውቀት ትኩረት የሰጠውና እሱንም ሰዎች እንደፈልጉት ያዘዘው የቅዱስ ቁርአን የመጀመሪያው አንቀጽ በወረደበት ጊዜ ነበር። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{ أَقْرَأَ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ * أَفَرَأَ * وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ }

ትርጉሙም (አንብብ በዚያ (ሁሉን) በፈጠረው ጌታህ ስም። “ሰውን ከረጋ ደም በፈጠረው (ጌታህ ስም)።” አንብብ፤ ጌታህ በጣም ቸር ሲኾን፤ ያ በብርዕ ያስተማረ፤ ሰውን ያላወቀውን ሁሉ ያሳወቀ ሲኾን።) ማለት ነው።

የመጀመሪያው የትንቢት ትእዛዝ የእውቀት ዋና በር የሆነው የንባብ ትእዛዝ ነበር። ከዚያም እውቀትን በማህደር የምናሰፍርበትና እሱን ከቦታ ቦታ የምናዛውርበት የብእር ጥቆማ ተከተለ። ይህም ታዲያ የእውቀትን አስፈላጊነት የሚጠቁም ከመሆንም ባሻገር እውቀትን ለመቅሰም ሰዎች እንድጥሩ ግድ መሆኑን በግልጽ ያሳያል። እውቀት ታላቅ ደረጃ አለው። የእውቀት ሰዎችም ከፍተኛ ቦታ ይሰጣቸዋል። እውቀትና ሙሁራን ባይኖሩ ኖሮ ሰዎች በጥማት ኅዳና ላይ ይገኙ ነበር። እውቀት ባለቤቱ የነገሮችን ምስጢር የሚያይበት ብርሃን ነው። ሙሁራንም ሰዎች በነሱ ትክክለኛውን አቅጣጫ እንደሚያውቁባቸው የሰማይ ከዋክብት ናቸው። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{ فَمَنْ يَعْلَمْ أَمَّا نَزَلْنَا لَدَيْكَ مِنَ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى إِنَّمَا يَنْتَكِرُ الْوَالِدُ الْوَالِدَاتُ }

ትርጉሙም (ከጌታህ ወዳንተ የተወረደው እውነት መኾኑን የሚያውቅ ሰው እንደዚያ እርሱ ዕውር እንደኾነው ሰው ነውን የሚገሠዱት የአእምሮ ባለቤቶች ብቻ ናቸው።) ማለት ነው። አላህ (ሱ.ወ.) በዚህች አንቀጽ ሰዎችን አዋቂና እውር ብሎ ወደሁለት እንደከፈላቸው ሁሉ እውቀትንም የእውርነት ተጻራሪ አድርጎታል። እዚህ ላይ የተጠቀሰው ዓይን የመመልከቻ ሳይሆን የእውቀት ዓይን ነው። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ }

ትርጉሙም(እነሆ ዓይኖች አይታወሩም ግን እነዚያ በደረቶች ውስጥ ያሉት ልቦች ይታወራሉ።) ማለት ነው። ለዚህም ነው ቅዱስ ቁርኣን የእውቀትን ደረጃ ከፍ ሲያደርግ አስረጅ ብሎ የጠራው። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{لَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبِيرَ مَقَامًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا.}

ትርጉሙም (እነዚያ፤ የመጣላቸው አስረጅ ሳይኖር በአላህ ተዓምራቶች የሚከራከሩ (ክርክራቸው) አላህ ዘንድና እነዚያም አመኑት ዘንድ መጠላቱ በጣም ተለቀ።) ማለት ነው።

ነብያችን (ሱ.ወ.) የእውቀትን ታላቅ ደረጃና እሱን መፈለግ ያለውን ትሩፋት እንድህ በማለት ገልጸዋል፡ (እውቀትን በመፈለግ መንገድ የገባ ሰው አላህ (ሱ.ወ.) ከጀነት መንገዶች አንዱን ይመረጣል። መላእክትም በእውቀት ፈላጊ ተግባር በመደሰት በክንፋቸው ይከልሉታል። አንድ ሙሁር በምድርም በሰማይም ያለ ሁሉ በከርሰ ባሕር ያሉም አሳ ነባሪዎች ሳይቀሩ ከአላህ ምህረትን ይለምኑለታል። ሙሁር ከአላህ ተገዢ ጋር ሲነጻጸር ያለው ብልጫ ሙሉ ጨረቃ ሌሎችን ከዋክብት እንደሚበልጥ ነው። ሙሁራን የነብያት ወራሾች ናቸው። ነብያት ደግሞ ወርቅም ይሁን ብርን አላወረሱም ያወረሱት እውቀትን ብቻ ነው። እሱን የያዘ ሙሉ እድል ይዟል።)

(ከርሳቸው አላህ ይውደድና) አቡ ዘር የተባሉት ባልደረባ የሚከተለውን አውርተዋል፡ ከእለታት አንድ ቀን የአላህ መልክተኛ እንድህ አሉኝ፡ (አባ ዘር ሆይ! ጧት ከቤትህ ወጥተህ አንድት የአላህ መጽሐፍ አንቀጽን መማርህ መቶ ረካዓ ከመስገድህ የበለጠ ነው። ጧት ከቤትህ ወጥተህ -ይሰራበትም አይሰራበትም- አንድ የእውቀት ምእራፍ መማርህም አንድ ሺህ ረካዓ ከመስገድህ ይበልጣል።) (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ኢማሙ ዓልይ እንድህ ይላሉ፡ እውቀት ከገንዘብ ይበልጣል። ምክኒያቱም እውቀት አንትን ይጠብቀሃል ገንዘብን ግን አንተ ትጠብቀሃለህ። እውቀት ገዢ ነው። ገንዘብ ደግሞ ተገዢ ነው። ገንዘብ ስትሰጥለት ይጎድላል። እውቀት ግን ስትሰጥለት ይጨምራል።)

እውቀት አስተማሪውም ይሁን ተማሪ በአንድ ላይ ሊጎናጸፉት የሚገባ ታላቅ ጠባይና የተከበሩ ስርአተች አሉት። ከነሱም መካከል የመጀመሪያው ለአላህ (ዐ.ወ.) ብቻ እንድሆን በታማኝነት መስራት የሚለው ነው። ማለትም አስተማሪውም ሆነ ተማሪው በዚህ በእውቀት የአላህን ውዴታ የሚፈልግ መሆን አለበት። በመሆኑም በማስማሩም ሆነ በመማሩ ከይውልኝና ይስሙልኝ መጠንቀቅ ይኖርበታል። በእውቀት ውስጥ በአንድ ሰው ልብ በሚሰርጽበት ወቅት ልታይ የማለት ዝንባሌንና ተቀዳሚ ልሁን

የማለት ፍላጎትን የሚያስከትል ምስጢራዊ ስሜት አለ። እሱም በዚያ ሰው ጠባይና ስርአት ተጽእኖ አሳድሮ በሰዎች ላይ እንዲኮራ ሊያደርገው ይችላል። ከዚህ ጉዳይ ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) እንደህ በማለት አስጠንቅቀዋል፡ (ሞኞችን ሊከራከርበት ወይም ከሙሁራን ጋር ሊፎካከርበት ወይም የሰዎችን ትኩረት ለመሳብ እውቀትን የሚፈልግ ሰው እሱ በእሳት ውስጥ ነው።)

ሌላኛው የእውቀት ስርአት ደግሞ ራስን ዝቅ ማድረግ ነው። ኢማሙ ማሊክ ለረሺድ በላኩት መልክት እንደህ ብለዋል፡ ሐንድን እውቀት በቀስምክ ጊዜ የሱ ገጽታ፣ ርጋታው፣ ጠባዩ፣ ክብሩና ትእግስቱ ባንተ ላይ እንዲታይ ጥረት አድርግ። (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ሰይዲና ዐመር በበኩላቸው እውቀትን ገብዩ ለሱም ርጋታና ክብርን ተማሩለት። ይህም እውቀት ከትእቢት ጋር ስለማይጣጣም እንደሁም ከወንጀል ጋር አብሮ ሊገበይ ስለማይችል ነው። እውቀት በጥረት የሚገበይ ሲሆን አላህን በመፍራትም ይጨምራል። አላህ (ሱ.ወ.) እንደህ ይላል፡

{وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}

ትርጉሙም (አላህንም ፍሩ። አላህም ያሳውቃችኋል። አላህም ነገሩን ሁሉ ዐዋቂ ነው።) ማለት ነው። የጥንት አበው እንደህ ይላሉ፡ በቀስመው እውቀቱ የሰራበት ሰው አላህ የማያውቀው የሆነን እውቀት ይሰጠዋል። ለመለኮታዊም ይሁን ለሃይማኖታዊ እውቀት እውን መሆን ሥራ ቅድመ መስፈርት ነው። አላህ (ሱ.ወ.) በከህፍ ምእራፍ ስለጻዲቁ ባሪያ ሲያብራራ እንደህ ይላል፡

{هُوَ جَدًّا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا}

ትርጉሙም (ከባርቻችንም ከእኛ ዘንድ ችሮታን የሰጠነውን ከእኛም ዘንድ ዕውቀትን ያስተማርነውን አንድን ባሪያ (ኸድርን) አገኙ።) ማለት ነው። እንደሁም እንደህ ይላል፡

{فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ كَلَّا ۚ آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا}

ትርጉሙም (ለሱለይማንም (ትክክለኛይቱን ፍርድ) አሳወቅናት። ለሁሉም ጥበብንና ዕውቀትን ሰጠን።) ማለት ነው። አሁንም እንደህ ይላል፡

{يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۗ وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا}

ትርጉሙም (የሕያ ሆይ! መጽሐፉን በጥብቅ ያዝ!» (አልነው)። ጥበብንም በሕፃንነቱ ሰጠነው። ከእኛም የሆነን ርኅራኄ ንጽሕናንም (ሰጠነው)። ጥንቁቅም ነበር።) ማለት ነው። እንደሁም በመላእክት ልሳን እንድህ ይላል።

{سُبْحَانَكَ يَا عِلْمَ نَا لِيَا مَا عَلَّمَ نَا}

ትርጉሙም (ጥራት ይገባህ፤ ከአስተማርከን ነገር በስተቀር ለኛ ዕውቀት የለንም።) ማለት ነው።

ቀጣዩ የመማር ማስተማር ስርአት ደግሞ በአክብሮት የታነጸ መሆን የሚለው ነው። እውቀት ክብርና ግርማ መጎስ አለው። በመሆኑም አንድ ሙሁር ለመልካም ገጽታው፣ ለንጽህናውና ለመልካም ጠረኑ ልዩ ትኩረት መስጠት ይኖርበታል። እንደሁም ከጨዋታ ቦታ መራቅ ይጠበቅበታል። ነብያችን (ሶ.አ.ወ.) እንድህ ይላሉ፡ (ቅንን መንገድ መከተል፣ መልካም ገጽታን መጠበቅና ከነገሮች ሁሉ መጠነኛውን መከተል ከነብይነት አንድ ሃያ አምስተኛው ነው።) አንድ ሙሁር ለጠያቂ ሰው እንደሐኪም ለህመምተኛ ነው። በመሆኑም ለዘብተኛ ሊሆንለት፣ እጁን ይዞ ቅኑ መንገድ ሊያደርሰውና ትክክለኛውን መንገድ ሊያብራራለት ይገባል።

ሙዓዊያ ኢብነልሐከም የተባሉት ባልደረባ የሚከተለውን አውርተዋል፡ ስለሌላት አንድ ቀን ከነብያችን ጋር እየሰገድሁ ሳለ ከሰዎች አንደኛውን አስነጠሰው። እኔም አላህ ይማርህ አልኩኝ። ሰዎችም በዓይናቸው ገላመጡኝ። እኔም ዋ የናቱ ስቃይ! ለምን እንደዚህ ታዩኛለችሁ? አልኩኝ። እነሱም በጀቻቸው ጭኖቻቸውን መምታት ጀመሩ። ፡ እኔን ዘም ለማሰኘት እየጣሩ መሆኑን ተገነዘብኩና ዝም አልኩኝ። ስግደታቸውን በጨረሱ ጊዜ እናትና አባባቴን የማሳልፍላቸው ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) ከርሳቸው በፊትም በኋላም እንደሳቸው ያለ አስተማሪ አይቼ አላውቅም። በአላህ ይሁንበኝ አልገላመጡንም አልመቱኝም አልሰደቡኝምም።)

በተጨማሪም በተማሪ ሊሟሉ የሚገባ በርካታ ነገሮችም አሉ። ከነሱም መካከል ለትምህርት ተገቢውን ትኩረት መስጠት፣ ያለመሰላቸትና ያለመታከት በትምህርት ገበታ ዘወትር መገኘት፣ እንደሁም በማይጠቅም ነገር ጊዜውን አለማጥፍ የሚሉት ይካተታሉ። የጥንት አበው እውቀት ከፊል አካሉን አይሰጥህም ሙሉ ትኩረትህን የምትሰጠው ካልሆነ በስተቀር። ይላሉ። (አላህ ይዘንላቸውና) ኢማሙ አሻፊዒ ለእውቀት ያለዎት ፍላጎት ምን ይመስላል ለሚለው ጥያቄ መልስ ሲሰጡ በቃል ያለሰማሁትን ነገር እሰማለሁ። አካላቴ ሁሉ በሱ ጀርዎች እንደሚረኩ ሁሉ የሚረኩበት መስሚያ ቢኖራቸው ይመኛሉ። አሉ። ለእውቀት የምትሰጡት

ትኩረትስ ምን ይመስላል ለሚለው ጥያቄ መልስ ሲሰጡ ሰጠንዎን ለመርካት ገንዘብ ሰብሳቢና አጥብቆ ያዥኩ የሚሰጠው ትኩረት ዓይነት ነው።) አሉ። እውቀትን በምን ዓይነት መልኩ ለመቅሰም ይጥራሉ ለሚለው ጥያቄ መልስ ሲሰጡ ስሱ ሌላ ልጅ የሌላት ልጅን ያጠፋች ሴት እንድምትፈልግ ዓይነት ነው።) አሉ። በተማሪ ሊሟላ የሚገባው ሌላው ጉዳ ደግሞ አስተማሪን ማክበር ነው። አንድ ተማሪ አስማሪውን በቃልም ሆነ በተግባር ሊዳፈረው አይገባም። አላህ ይዘንላቸውና ኢማሙ አሻፊዲ እንድህ ይላሉ። ስኢማሙ ማሊክ ፊት በመሆንበት ጊዜ ወረቀትን ስገለብጥ በቀስታ ነበር። ይህም የወረቀቱን ድምጽ እንዳይሰሙ በመፍራት ነው። አረቢያ የተባሉት የሻፊዲ ተማሪ ደግሞ ለሻፊዲ ከነበረኝ አክብሮት አንጻር አንድቀም አሳቸው እያዩኝ ውሃ ተጥቼ አላውቅም ይላሉ። አሕመድ ሸውቂ የተባሉት የግጥም ደራሲ እንድህ በማለታቸው ይደነቃሉ።

ለአስተማሪህ ተነስና ሙሉ አክብሮትን ስጠው። አስተማሪኮ ያለህ መልክተኛ ሊሆን የተቃረበ ነው።

እኛ በአሁኑ ወቅት የሃይማኖታችን ነገሮች እንዲስተካከሉ እውቀቶች የሚያስፈልጉንን ያህል የዚህች ዓለም ኑሮን ለማስተካከል የሁሉንም ዓይነት ትምህርት ማካበት እጅጉን የሚያስፍለግን መሆኑ አያነጋግርም። ሳይንሳዊ ምርምርና ፈጠራ ጊዜውን ሁሉ የሚወስድ በመሆኑ የምናጠፋው ወቅት ሊኖር አይገባም። ይህም በእውቀት ምጥቀት እንዲንቀላቀል ወይም በጉዞው ካመለጠን ብዙ ነገር ጥቂቱን ለማካከስ እንድንችል ነው። ሁላችንም ለፈጠራና ለምርምር ዝግጁ መሆን ይኖርብናል። ያ ቢቀር ህብረተሰቡ በሁሉም ጥብና እውቀት የነበረውን የመሪነት ደረጃ ለማስመለስ ጽኑ ፍላጎት ሊያድርብን ተገቢ ነው። አባቶቻችን ይገነቡ እንደነበር ሁሉ እንገንባ የሚል አርማ አንግበን መንቀሳቀስም ግዴታችን መሆኑን ማወቅ አለብን።

እዚህ ላይ ታድያ አስተማሪም ሆነ ተማሪ መልካም ስነ ምግባር ሊላበሱ፣ በማህበረሰቡ ዘንድ ተፈላጊውን ተጽእኖ ያሳድሩ ዘንድ ተግባራቸውና ቃላቸው የተጣጣሙ ሊሆን ይገባል። የጥንት ሙስሊሙ ህብረተሰብ አባላት እውቀት፣ ሥራና ስነ ምግባርን አቀናጅተው በመንቀሳቀሳቸው በዓለም ህዝብ ውስጥ በክብርና በጉልህ ብልጽግና ይኖሩ ነበር።

ይህን ቃሌን ተናገርሁኝ ለኔና ለናንተም ከአላህ ዘንድ ምህረትን እለምናለሁ።

* * *

ምስጋና ለአለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው። የአላህ እዝነትና ሰላምም በነብያትን በአላህ መላክተኞች መደምደሜያ በስዲና ሙሐመድ በቤተሰቦቻቸውና በመላ ባልደረቦቻቸው ይውረድ።

ሙስሊም ወንድሞች

የእስልምና እምነት ለእውቀትና ማንነታቸውም ቢለያይም ለሙሁራን ከፍተኛ ቦታ ስጥቷል። ጠቃሚ እውቀት ሲባል በዚህችም ዓለም ይሆን በመጭው አለም ለሰው ልጅ ጥቅም ያለውን ማንኛውንም እውቀት ያካትታል። አንድህ የሚለው የአላህ ቃል፡

{ تَمَّا يَحْسَى اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ }

ትርጉሙም (አላህን ከባሮቹ ውስጥ የሚፈሩት ዐዋቂዎቹ ብቻ ናቸው።) ማለት ነው። ስለዓለም ምንነት ማብራሪያ በሚሰጥበት እንደህ በሚለው አጠቃላይ ዝርዝር ተካቶ ነበር የተጠቀሰው፡

{ لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَابِيٌّ سُودٌ * وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَحْسَى اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ }

ትርጉሙም (አላህ ከሰማይ ውሃን ማውረዱን አላየህምን? በእርሱም ዓይነቶቻቸው የተለያዩ ፍሬዎችን አወጣን። ከጋራዎችም መልኮቻቸው የተለያዩ ነጮች፣ ቀዮችም፣ በጣም ጥቂቶችም የኾኑ መንገዶች አልሉ። ከሰዎችም፣ ከተንቀሳቃሾችም፣ ከቤት እንሰሳዎችም እንደዚሁ መልኮቻቸው የተለያዩ አልሉ። አላህን ከባሮቹ ውስጥ የሚፈሩት ዐዋቂዎቹ ብቻ ናቸው። አላህ አሸናፊ መሐሪ ነው።) ማለት ነው። እንደሁም እንደህ ይላል፡

{ رَنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَاتِ لِأُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ يَنْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَنْفَكُرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ }

ትርጉሙም (ሰማያትንና ምድርን በመፍጠር ሌሊትና ቀንንም በመተካካት ለባለ አእምሮዎች በእርግጥ ምልክቶች አሉ። እነርሱም እነዚያ ቆመው፣ ተቀምጠውም፣ በጎኖቻቸው ተጋድመውም አላህን የሚያወሱ በሰማያትና በምድር አፈጣጠርም የሚያስተነትኑ፡-..) ማለት ነው።

ጠቃሚ እውቀት ስንልም እንደየህግ ትምህርት፣ የዓረብኛ ቋንቋ፣ የህክምና ጥናት፣ የፊዚክስ፣ የኬሚስትሪ፣ የሥነ ፈለክ፣ የምህንድስና፣ የሃይል ምንጭና ሌሎችም ትምህርቶችና እውቀቶች ይካተታሉ። እውቀት የአንድ ፈጣሪና ተፈላሳፊ አገር ማንነት ነው። ለዚህም አላህ (ሶ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላል፡

قَسًا لِّوَالِهَ الْتَكَرَارِنُ كُنْمَ لَا نَعْلَمُونَ

ትርጉሙም (የማታውቁም ብትኾኑ የዕውቀትን ባለቤቶች ጠይቁ።) ማለት ነው። በአንቀጹዋ -እውቀት- የሚለው ቃል አንድ የተወሰነን እውቀት ብቻ አይጠቁምም። በመሆኑም ነገሩ ለሰው ልጅ ጠቃሚ የሆነን ማንኛውንም ትምህርት ያጠቃልላል ማለት ነው። ቀደም ሲል እንደጠቀስነው እኛ ሁላችንም አገርን ለመንገባት ሁሉንም ትምህርት መቅሰም ያስፈልገናል። ከዚህ ላይ የእምነቱ ሊቃውንት በሃይማኖት ትምህርት ስለእስልምናና ሙስሊሞች የተሰራጩ የተሳሳቱ ግንዛቤዎችን የማስተካከልና ትክክለኛውን ግንዛቤ ማሳወቅና ማስፋፋት ግዴታ ያለባቸው መሆኑን መጠቆም አስፈላጊ ነው እንላለን።

ከነዚያ በዚህ ዘርፍ ጥረት ከሚያደረጉት ሰዎች እንድንሆን፣ የማናውቀውን እንዲያሳውቀን፣ የረሳነውንም እንዲያስታውሰን ለኛም ከነገራችን ቅንን አድርግልን አላህን እንለምናለን። አሜን።